

HOOFSTUK 5

GEVOLGTREKKINGS EN AANBEVELINGS

5.1 ALGEMENE INLEIDING

Praktiese ervaring, teoretiese kennis en die sigbare veranderinge in die Suid-Afrikaanse samelewing, het belangstelling in hierdie gebied geprikkel. Uit hierdie sosio-politieke veranderinge in Suid-Afrika het sekere sosio-ekonomiese en maatskaplike probleme in die gemeenskap ontstaan. Hierdie veranderinge gaan volgens Viljoen (1994:4) eerstens met die verandering in die struktuur van die swart families en huwelike en tweedens met die akkulturasieproses gepaard.

Laasgenoemde twee prosesse gaan met positiewe en negatiewe invloede op die swart getroude student se maatskaplike funksionering gepaard. Na aanleiding hiervan en die verandering in swart huwelike, word die ondersoek onder swart getroude studente in die akkulturasieproses onderneem. Min inligting oor hierdie onderwerp is beskikbaar en daarom skep hierdie ondersoek 'n basis vir verdere navorsing. Die geïntegreerde benaderingsmodel is tydens die studie benut om aanbevelings vir verdere navorsing te maak (De Jager, 1989:133). Sodoende kan kennis vanuit verskillende vakdissiplines op 'n geïntegreerde basis verkry en deur die maatskaplikewerkprofessie opgeneem word.

Die navorsingsmetodologie wat tydens die uitvoering van die studie benut is, sien soos volg daarna uit: Toegepaste navorsing is die soort navorsing wat benut is om kennis te eksplorieer om nuwe kennis te bekom, sodat probleme in die praktyk aangespreek kan word (Bloom, 1986:56). Die verkennende navorsingsontwerp is tydens die ondersoek gebruik, aangesien min inligting ten opsigte van swart getroude studente in die akkulturasieproses, beskikbaar is (Hofmeyr, 1996d:3). Kennis ten opsigte van inherente kenmerke van die individu in sy/haar onmiddellike situasie of omstandighede

is verkry. Daarom is waarneming met gekontroleerde stimuli gebruik (Hofmeyr, 1996b:4). Veldopname is as die navorsingsprosedure benut om inligting deur middel van 'n vraelys in te samel (Smit 1984:75). 'n Vooronderzoek, wat volgens (Hofmeyr, 1996c:2) met literatuurstudie, ervaring van kenners, 'n voorlopige verkennende studie en 'n intensiewe studie van strategiese eenhede gepaard gaan, is uitgevoer.

Na afloop van die ondersoek is nuwe inligting ten opsigte van die kenmerke van die swart getroude student gevind. Die ondersoek toon dat die swart getroude student wel probleme ten opsigte van die akkulturasieproses ervaar. Laasgenoemde gee aanleiding tot huweliksprobleme in sekere komponente van die huweliksverhouding. Vervolgens word die hoofdensense van hierdie probleme van die swart studente en die swart getroude studente, bespreek:

5.2 KENMERKE EN HOOFDENSE VAN SWART STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES

5.2.1 Samevatting

Die verspreiding en verandering van kultuur het deur die jare tot uiteenlopende filosofiese uitgangspunte en denkrigtings aanleiding gegee. Kultuur is voortdurend aan verandering onderhewig, aangesien wedersydse kulturele invloede plaasvind (Fiedl in Els, 1992:10).

Hierdie aanhoudende kulturele beïnvloeding gee tot die proses van kultuuroorname/-oordrag van kultuurpatrone van volke/segmente, aanleiding. Hierdie proses word die akkulturasieproses genoem (Els, 1992:19). Die akkulturasieproses vind in Suid-Afrika tussen die tradisionele Afrika en die moderne Westerse kulture plaas. As gevolg hiervan en die toename in demokrasie, is daar 'n drastiese toename in swart studente aan die Suid-Afrikaanse universiteite. Hierdie verandering bied 'n uitdaging aan die

maatskaplikewerkprofessie om nuwe teorieë en modelle te ontwikkel en probleme en behoeftes ten opsigte van hierdie veranderinge waaraan die swart student onderhewig is, aan te spreek (Strydom, 1995:123).

Hierdie veranderinge wat tydens die akkulturasieproses plaasvind, vind op grond van kulturele invloede plaas. Teoreties is die kulturele invloed op 'n individu 'n belangrike aspek in die bepaling van lewenspatrone, intrapsigiese ontwikkeling, waardesisteme en oorlewingsmeganismes (Grayson & Cauley, 1989:298). Laasgenoemde hou met die ontwikkeling van die swart student en die suksesvolle aanpassing by algemene verandering in die lewensiklus van die mens, verband. Die siklus of fase waarin die swart student verkeer, is die vroeë volwasse lewensfase tussen die ouderdom 25 en 44 jaar. Hierdie fase word deur snelle verandering en aanpassing gekenmerk (Krampitz in Beck, Rawlins & Williams, 1989:809).

Die swart student moet sekere ontwikkelingsake as vroeë volwassene en as student verrig om suksesvolle maatskaplike funksionering te verseker (Nolte, 1995:44). In die uitvoering van hierdie take speel die kulturele invloed en verandering 'n belangrike rol, aangesien hierdie kulturele invloed noodsaaklik is vir die bestudering van die invloed van die akkulturasieproses/kultuurverandering op die individu/swart student se daaglikse funksionering. Tydens die ondersoek word die positiewe en negatiewe invloede van die akkulturasieproses op die maatskaplike funksionering van die swart getroude student geïdentifiseer. Die ondersoek toon dat daar meer negatiewe as positiewe invloede van akulturasie by die swart getroude student voorkom (Viljoen, 1994:1).

Die omvang van hierdie invloede hou volgens Marais (1983:26) eerstens met lewensnoodsaaklike goedere, opvoeding, orde, biologiese kontinuïteit en 'n motivering tot oorlewing, verband. Tweedens skep kultuur kuns, godsdienstige sekuriteit, tegnologie, ekonomie, 'n politieke struktuur en 'n natuurlike taal. Kultuur bied aan die student 'n identiteit en 'n selfbeeld (Kuykendall, 1992:19). Die gesin bied 'n sosiale ondersteuningstelsel wat tot

die vorming van die individu se kultuur bydra. Volgens Locke (1992:xiii) skep laasgenoemde 'n gevoel van gemeenskaplikheid.

As gevolg hiervan is kultuur van groot waarde vir die swart getroude student in die akkulturasieproses. Akkulturasie gaan volgens Els (1992:2) met vyf gebeurtenisse gepaard, naamlik ideë-oordrag en gedragsverandering, versteuring in die persoonlikheidsstruktuur en volkscorpus, maatskaplike ontbinding en kultuuroorname, asook reïntegrasie. Akkulturasie gaan met kultuurskok gepaard en die student ervaar volgens die *The Penguin Dictionary of Psychology* (1995:178) kultuurskok, aangesien hy/sy vir 'n onbepaalde tydperk in 'n samelewing verskillend as hul eie, woonagtig is. Laasgenoemde gaan ook met emosionele ontwrigting gepaard. Tydens kultuurskok ervaar die student volgens Tripp-Reimer & Lively in Beck, Rawlins & Williams (1988:192) sekere probleme en psigiese gevolge (Woods, 1975:36). Die psigiese gevolge wat deur Woods (1975:36) uiteengesit word, is eensaamheid, verlies aan die bekende, interne konflik, persoonlikheidsontwrigting en verlies aan toekomspektief en sekuriteit. Landrine & Klonoff (1996:122) vermeld depressie en verlies aan ondersteuning as bykomende psigiese gevolge van kultuurskok.

5.2.2 Gevolgtrekkings

Die resultate toon dat die meeste respondente (79 %) persoonlike konflik en kultuurskok ten opsigte van die Westerse en tradisionele waardes en gewoontes, ervaar. Hierdie persoonlike konflik gaan met die invloed van die akkulturasieproses gepaard. Die empiriese verwerking van die bogenoemde negatiewe invloede van akkulturasie en laasgenoemde probleme, psigiese gevolge en kultuurskok kan soos volg saamgevat word:

- Depressie as gevolg van ontwrigtende omstandighede en probleme (56%).
- Verlies aan die bekende en eie identiteit as gevolg van verwarring van hul eie rolle, waardes en gevoelens wat tot angs en verwarring aanleiding gee (44%).

- Persoonlikheidsontwrigting as gevolg van laasgenoemde twee probleme, spanning, interne konflik en gemengde gevoelens (43 %).
- Verlies aan ondersteuning weens die verlies aan die bekende (37 %).
- Interne konflik wat gepaard gaan met frustrasie en skuldgevoelens ten opsigte van die verskil in die ou en die nuwe lewe, vervreemding(20 %) en onkunde oor verpligtinge (34 %).
- Eensaamheid as gevolg van die verlies aan die bekende (34 %).
- Verlies aan toekomspektief en sekuriteit as gevolg van die invloed van die bogenoemde probleme (31 %).

Tydens die aanpassing by kultuurverandering en hierdie invloed van akkulturasie, kom geslagsverskille voor (Flemming, 1984:145). Die empiriese verwerking toon geen beduidende geslagverskille nie, alhoewel die volgende minimale verskille ten opsigte van die negatiewe invloed van akkulturasie geïdentifiseer is. Die manlike respondente (43 %) ervaar meer gemengde gevoelens as die vroulike respondente (31 %). Ontwrigting kom by 26 % van die manlike respondente teenoor die 17 % vroulike respondente voor. Negentien persent van die vroulike respondente teenoor die 13 % van die manlike respondente ervaar 'n groter verlies aan sekuriteit. Meer vroulike respondente (25 %) ervaar groter onkunde oor hul verpligtinge as die manlike respondente (19 %).

Die navorser stem na aanleiding van hierdie resultate saam met Marais (1983:58) dat die vroulike geslag die aanpassings- en akkulturasieproses beter as die manlike geslag hanteer. Die manlike respondente ervaar meer gemengde gevoelens en ontwrigting as die vroulike geslag. 'n Verdere gevolgtrekking wat uit die bogenoemde gemaak kan word, is dat die volgende negatiewe invloede in volgorde van belangrikheid wel deur die akkulturasieproses veroorsaak word: gemengde gevoelens, depressie, vrees, verlies aan die bekende en eie identiteit, persoonlikheidsontwrigting, verlies aan ondersteuning en eensaamheid.

Geslagsverskille ten opsigte van die positiewe invloed van akkulturasie kom wel ten opsigte van die skep van nuwe geleenthede voor. Vyf-en-twintig persent vroulike respondente teenoor die 37 % manlike respondente identifiseer die skep van nuwe geleenthede as 'n positiewe invloed van akkulturasie. Die skep van nuwe geleenthede hou verband met die swart manlike student wat na beter geleenthede strew, hoër doelwitte stel en meer kompetierend as die swart vroulike student is. Die swart vroulike student glo minder in haar vaardighede, stel laer doelwitte, skep minder nuwe geleenthede en toon meer emosionele ervarings tydens die proses (Flemming, 1984:145).

Die gevolgtrekking uit die bogenoemde is dat daar wel geslagsverskille ten opsigte van die positiewe invloed van akkulturasie voorkom. Die swart man ervaar meer nuwe geleenthede as die swart vrou, maar geen ander beduidende geslagsverskille is ten opsigte van die positiewe invloed van akkulturasie geïdentifiseer nie. Na aanleiding hiervan en die tekort aan literatuur in hierdie verband, moet daar verdere navorsing gedoen word om meer konkrete gevolgtrekkings te maak.

Na aanleiding van die invloed van akkulturasie op die swart getroude student is Tripp-Reimer & Lively in Beck, Rawlins & Williams (1988:192) van mening dat die studente tussen 19-35 jaar in die grootste risikogroep ten opsigte van suksesvolle aanpassing val. Die tweede grootste risikogroep is studente tussen 36-55 jaar oud. Die swart getroude student bevind hom/haarself in die vroeë volwasse lewensfase wat strek tussen die ouderdomme 25-44 jaar. Die empiriese verwerking van die data toon dat die meerderheid van die respondente (26 %) 28 jaar oud is, en soos reeds vermeld in die grootste risikogroep (19-35 jaar) ten opsigte van die suksesvolle aanpassing val. Die tweede meeste respondente (23 %) met 'n ouderdom van 30 jaar val ook binne hierdie groep. Die derde meeste repondente (23 %) met 'n ouderdom van 40 jaar val binne die tweede grootste risikogroep ten opsigte van suksesvolle aanpassing.

5.2.3 Aanbevelings

Na aanleiding hiervan maak die navorser die gevolgtrekking dat die meerderheid van die respondente in die hoë risikogroep ten opsigte van die suksesvolle aanpassing by veranderinge val. Hieruit kan afgelei word dat die meerderheid van die respondente wel aanpassingsprobleme en die bogenoemde psigiese gevolge ervaar. Die navorser skryf laasgenoemde aan die invloed van akkulturasie toe.

Die navorser stem saam met Nolte (1995:44) dat, in die lig van die laasgenoemde bespreking, die swart student as individu, student en egmaat belemmer word om die verwagte ontwikkelingstake suksesvol te hanteer. Hierdie problematiek kan deur middel van die geïntegreerde benadering en die benaderings in maatskaplike werk aangespreek word (Lombard, Weyers & Schoeman, 1991:20). Die psigo-analitiese, kliëntgesentreerde of kognitief-affektiewe benadering kan benut word om die vaardighede van die swart student ten opsigte van die aanpassing by kultuurverandering suksesvol te hanteer. Die psigososiale benadering in maatskaplike werk kan ook 'n sinvolle bydrae lewer.

Hierdie studie moedig verdere navorsing ten opsigte van die hulpverlening aan swart getroude studente in die akkulturasieproses aan Suid-Afrikaanse universiteite aan. Hierdie problematiek strek verder as net by die swart student as individu, aangesien dit volgens Brandel-Syrier in Van Niekerk (1987:22) tot onbevredigende, intieme verhoudings aanleiding gee.

Laasgenoemde beïnvloed daarom volgens die navorser die swart getroude student se maatskaplike funksionering en huweliksverhouding. Die swart getroude student is daarom ook onderhewig aan die invloed van akkulturasie. Vervolgens word daar na hierdie invloed van akkulturasie op die swart

getroude student gefokus, om sodoende die kenmerke van hul huweliksverhouding te identifiseer:

5.3 KENMERKE EN HOOFTEONSE VAN SWART GETROUDE STUDENTE IN DIE AKKULTURASIEPROSES AAN DIE UNIVERSITEIT VAN PRETORIA

'n Toename in studente se aanvraag na huweliksberading by sielkundige en maatskaplike dienste op kampus, word 'n algemene verskynsel. Getroude studente het andersoortige behoeftes as ongetroude studente, aangesien hulle die take in die huwelik, universiteit en beroep suksesvol moet verrig (Dickstein, 1991:471). Wat sluit hierdie behoeftes in? Om hierdie vraag te beantwoord moet daar eerstens na die verskil tussen die tradisionele en Westerse huwelik gekyk word. Die tradisionele huwelik is op die oop, uitgebreide gesinstruktuur, met 'n verdeling van werk en verantwoordelikhede gebasseer. Die moderne huwelik is op die kerngesin, met 'n sterk verbintenis tussen die man en die vrou gebasseer (Van der Vliet, 1991:221). Die tradisionele huwelik fokus op selfverloëning, outokratiese bestuurstyl deur die man, min kommunikasie, min emosionele betrokkenheid, rigiede rolle en seksualiteit as middel tot voortplanting (Alpaslan, 1994:3-4). Die moderne huwelik fokus op demokrasie, emosionele betrokkenheid, buigsame rolle, wederkerige seksuele bevrediging, openlike kommunikasie en selfontwikkeling.

Die invloed van die Westerse huwelike en kultuur het volgens De Haas (1989:5) aanleiding gegee tot die verbrokkeling van die tradisionele huwelik. Watter invloed het die Westerse huwelik op die swart getroude student? Om hierdie vraag te beantwoord moet die kenmerke van die swart getroude student deur middel van die komponente van die huweliksverhouding bestudeer word. Hierdie invloed van die Westerse huwelik of kultuur vind volgens die navorser deur middel van die akkulturasieproses plaas en kan deur die ondersoek en besprekings bevestig word.

Die volgende besprekings fokus op die literatuur, empiriese gegewens en gevolgtrekkings ten opsigte van die komponente van die swart getroude student se huweliksverhouding. Hierdie besprekings word aan die hand van die veertiende komponente van die huweliksverhouding soos deur Alpaslan (1994:17) vermeld, uiteengesit.

5.3.1 Gesin van herkoms

5.3.1.1 Samevatting

Die gesin van herkoms lewer 'n bydrae in die swart student as 'n produk van sy/haar eie kultuur en bepaal die wyse waarop die student dink, doen en reageer (Kuykendall, 1992:1). Die swart student leer as kind die gewoontes binne die tradisionele kultuur aan en fokus volgens Van Niekerk (1987:24), minder op individualiteit. Die student het volgens Allen, Ebbs & Haniff (1991:5) 'n ekonomiese en akademiese agterstand, aangesien hul ouers 'n laer inkomste en laer werkstatus as die blanke studente se ouers, verkry. Die laasgenoemde outeur vermeld dat die swart student finansiële probleme ervaar. Hierdie problematiek gee tot die verlies aan sekuriteit en 'n toename in spanning of stres aanleiding (Woods, 1975:36).

Ten spyte van hierdie invloed leer die gesin van herkoms die student/egpaar verskillende rolle, opvoedingswyses, dissipline, kommunikasie, asook die waardes en norme. Laasgenoemde sluit tradisionele rituele in, soos byvoorbeeld die lobolastelsel wat deel vorm van die tradisionele huweliksritueel wat volgens Viljoen (1994:85) sosiale en sielkundige sekuriteit aan die swart egpaar verseker. Laasgenoemde aangeleerde kulturele gebruike en gewoontes verskil van die Westerse huwelik. Die tradisionele huwelik fokus op 'n uitgebreide gesinstruktuur waar die egpaar by die man se familie woonagtig is (Richeport-Haley, 1998:79). In teenstelling hiermee is Van Niekerk (1987:30) van mening dat monogamie of die

kerngesin meer onder swart getroude studente aan die orde van die dag is. Na die afloop van die ondersoek kan die volgende gevolgtrekkings gemaak word:

5.3.1.2 Gevolgtrekkings

Die empiriese gegewens toon dat die meeste respondente (62 %) in hul eie huise woonagtig is. 'n Verdere 15 % van die respondente woon in 'n woonstel en die res (23 %) by hulle familie. Hierdie gegewens toon dat ongeveer 77 % van die respondente nie volgens die uitgebreide gesinstruktuur/poligamie by die man se familie woon nie. Verdere empiriese gegewens toon dat die meeste respondente (42 %) slegs twee kinders uit die huwelik gebaar het. 'n Verdere 19 % van die respondente het een kind en 17 % van die respondente het drie kinders uit die huwelik gebaar het. Van die res van die respondente het 7 % vier kinders en 4 % vyf kinders.

Uit die bogenoemde maak die navorser die gevolgtrekking dat die meeste respondente hul ouerhuis verlaat as hulle in die huwelik tree. Van Niekerk (1987:29) se standpunt dat poligamie deur monogamie onder swart egpare vervang word, word deur hierdie resultate bevestig. Die swart getroude student woon daarom grotendeels alleen en nie meer by die uitgebreide gesinstruktuur nie.

'n Verdere aspek wat uit die gesin van herskoms voortspruit is die kulturele of tradisionele gebruike. Ongeveer 57 % van die respondente toon dat hulle tradisionele gebruike beoefen. Tradisionele gebruike word op 'n ongereelde basis beoefen, behalwe die lobolastelsel. Drie-en-tagtig persent van hierdie 57 % beoefen lobola as huweliksrituele. Laastens toon 61 % van die respondente dat hulle wel finansiële probleme ervaar.

Die gevolgtrekking wat hieruit gemaak kan word, is dat die swart getroude student as gevolg van sy/haar ouerhuis se ekonomiese en akademiese

agterstand, asook finansiële probleme verdere problematiek ervaar. Hierdie problematiek gee, soos reeds vermeld deur Woods (1975:36), tot die verlies aan sekuriteit en 'n toename in spanning of stres aanleiding. Hierdie problematiek word verder onder "selfbeeld" bespreek. Die gesin van herkoms speel wel 'n belangrike rol in hierdie veranderingsproses in die swart getroude student se lewe. Die problematiek wat vermeld is, tesame met die bogenoemde oornome van die Westerse kultuur ten opsigte van die invloed van die gesin van herkoms, kom wel voor en kan deur verdere navorsing meer inligting hieroor ingesamel word.

5.3.1.3 Aanbevelings

Die navorser is van mening dat hierdie problematiek ten opsigte van die gesin van herkoms met behulp van die geïntegreerde benadering aangespreek kan word (Lombard, Weyers & Schoeman, 1991:20). Die sisteem- en rolteorie in die geïntegreerde benaderingsmodel kan waardevolle inligting in die bestudering van sinvolle hulpverlening bied. Die egpaar moet gelei word om insig van mekaar se verlede, gebruike en gewoontes te verkry om sodoende probleemareas te identifiseer en aan te spreek. Hierdie probleme kan tot verdere probleme in die ander komponente van die huweliksverhouding aanleiding gee. Die navorser is van mening dat die bogenoemde problematiek wat in hierdie komponent van die huweliksverhouding voorkom, kan veral verdere probleme ten opsigte van die "selfbeeld" onder swart getroude student veroorsaak.

5.3.2 Selfbeeld

5.3.2.1 Samevatting

Die swart getroude student ervaar na aanleiding van die bogenoemde 'n verlies aan sekuriteit, angs en spanning. Laasgenoemde gaan volgens Gibbs in Flemming (1984:21) met rolverwarring, depressie, eensaamheid,

verwarring en identiteitsprobleme gepaard. Hierdie probleme gee aanleiding tot aanpassingsprobleme ten opsigte van die veranderende omstandighede in die samelewing en in die huweliksverhouding (Nolte, 1995:39).

5.3.2.2 Gevolgtrekkings

Die ondersoek toon dat 43 % van die respondente persoonlike ontwrigting en 44 % identiteitsprobleme ervaar. Verdere gevoelens wat hiermee gepaard gaan, is gemengde gevoelens (74 %), depressie (56 %), asook vrees en angs (51 %).

Die navorser kom tot die gevolgtrekking dat hierdie negatiewe invloede, soos gemengde gevoelens, identiteitsprobleme, verlies aan sekuriteit, depressie, vrees en angs die selfbeeld van die swart getroude student negatief beïnvloed. Die navorser stem saam met Alpaslan (1994:39) dat 'n swak selfbeeld/persoonlikheidsontwrigting die egpaar van huweliksgeluk kan ontnem.

5.3.2.3 Aanbevelings

Die navorser is van mening dat hierdie probleme ten opsigte van die swart getroude student se selfbeeld, deur middel van die psigososiale benadering in maatskaplike werk aangespreek kan word (Combrink, 1980:195). Ander benaderings in die geïntegreerde benaderingsmodel, naamlik die psigo-analitiese, kliëntgesentreerde en kognitief-affektiewe benadering kan van groot waarde in die hulpverleningsproses wees (De Jager, 1989:133). Hierdie benaderingmodel kan sodoende die swart getroude student se selfbeeld versterk, 'n nuwe identiteit ontwikkel en selfvertroue kweek om gemengde gevoelens en vrees te oorbrug.

5.3.3 Seksualiteit

5.3.3.1 Samevatting

Seksualiteit word volgens Kimathi (1994:13) deur die swart getroude studente as 'n middel tot voortplanting gesien. Volgens hierdie outeur is buite-egtelike kinders aanvaarbaar in die meeste swart gemeenskappe, aangesien die gemeenskap 'n buite-egtelike kind bo die moontlikheid om te sterf sonder 'n kind, verkies. Tradisionele verskille ten opsigte van seksuele bevrediging kom wel voor, aangesien dit in sekere kulture slegs vir die man beskore is (Kimathi, 1994:13). In teenstelling hiermee word seksualiteit in die Westerse huwelik as middel tot liefdesbetoning en wedersydse behoeftebevrediging gesien. Lamb (1982:37) is van mening dat liefde en trou onder die swart egpare nie genoegsaam ontwikkel is nie.

5.3.3.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Tydens die ondersoek toon 71 % van die respondente dat seksualiteit as middel tot liefdesbetoning benut word. Sewentig persent van die respondente sien ook seksualiteit as middel tot voortplanting. Meer manlike respondente (43 %) identifiseer liefdesbetoning as belangrikste rede vir 'n seksuele verhouding as vroulike respondente (28 %). Die ondersoek toon dat daar 'n beduidende verskil in geslagte ten opsigte van die rede vir seksualiteit voorkom. Ander redes wat vir 'n seksuele verhouding belangrik geag word, is om wedersydse respek te betoon (17 % manlike en 26 % vroulike respondente) en vir seksuele behoeftebevrediging (30 % manlike en 32 % vroulike respondente).

Die navorser maak die gevolgtrekking dat liefdesbetoning en voortplanting as die belangrikste redes vir seksualiteit by swart getroude studente geïdentifiseer word, en nie soos in die geval van die tradisionele huwelik, slegs om voort te plant nie. Hierdie is 'n verdere teken van die oorname van

die sekere gebruike van die Westerse huwelik. Die geslagsverskille ten opsigte van die rol van seksualiteit in die huwelik kom volgens die ondersoek voor. Vind laasgenoemde as gevolg van die akkulturasie plaas? Verdere navorsing op hierdie terrein is nodig om hierdie vraag te beantwoord.

Na aanleiding hiervan en Lamb (1982:37) se bespreking ten opsigte van liefde wat nie genoegsaam in swart huwelike ontwikkel is nie, kan konflik of onbevredigende behoeftes probleme onder swart getroude studente veroorsaak. Die ondersoek toon dat 51 % van die respondente 'n behoefte aan hulpverlening ten opsigte van seksualiteit binne die huweliksverhouding ervaar. Die problematiek kom daarom wel tot 'n mate voor en kan daar deur verdere navorsing meer konkrete inligting verskaf word. Die navorser is van mening dat die psigo-analitiese en behavioristiese benadering in die hulpverlening ten opsigte van identifisering seksuele probleme onder swart getroude studente benut kan word (De Jager, 1989:133).

5.3.4 Huwelikskeuse

5.3.4.1 Samevatting

Tradisioneel kies die ouers hul kinders se egmaats, maar hierdie gebruik is besig om af te sterf. Huidig vind die keuse van 'n huweliksmaat meer op die individuele of persoonlike basis plaas (Smit, 1984:194). Basiese behoeftebevrediging, wedersydse liefde, versorging en ondersteuning, asook intellektuele vaardighede word deur Alpaslan (1994:68) as bepalende faktore in die keuse van 'n huweliksmaat vermeld. Van der Vliet (1991:76) identifiseer respek en vertrouwe vir mekaar, asook fisiese aangetrokkenheid as bepalende faktore.

5.3.4.2 Gevolgtrekkings

Die sewe belangrikste faktore in die keuse van 'n huweliksmaat wat deur die respondente geïdentifiseer is, sien soos volg daarna uit:

- basiese behoeftebevrediging (72 %);
- fisiese aangetrokkenheid (67 %);
- wedersydse liefde (63 %);
- versorging en ondersteuning (44 %);
- intellektuele vaardighede (33 %);
- geletterdheid (31 %); en
- potensiaal tot goeie ouerskap (30 %).

Die navorser kom tot die gevolgtrekking dat behoeftebevrediging, fisiese aangetrokkenheid, wedersydse liefde, versorging en ondersteuning, intellektuele vaardighede en geletterdheid in volgorde van belangrikheid, bepalende faktore in die keuse van 'n huweliksmaat onder swart getroude studente is.

5.3.4.3 Aanbevelings

Die navorser is van mening dat daar nie genoegsame inligting vir die kriteria ten opsigte van die keuse van 'n huweliksmaat onder swart getroude studente is nie. Verdere navorsing ten opsigte van hierdie bepalende faktore moet onderneem word om meer kennis tot die maatskaplikewerkprofessie in te vorder. Die navorser maak die aanbeveling dat die benutting van die psigo-analitiese en psigososiale benadering in hulpverlening ten opsigte van hierdie komponent bestudeer moet word (De Jager, 1989:133). Sodoende kan meer inligting ten opsigte van die huidige kriteria vir die keuse van 'n huweliksmaat onder swart getroude studente geïdentifiseer word.

5.3.5 Huweliksmotief

5.3.5.1 Samevatting

Die motiewe vir die huwelik gaan met die redes vir huweliksluiting gepaard. Die moderne huwelik het ander huweliksmotiewe as die tradisionele huwelik, maar in die geval van die swart getroude student neem die oornam van die moderne huweliksmotiewe deur akkulturasie toe (Van der Vliet, 1991:3).

5.3.5.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Verskillende motiewe vir die huwelik word deur verskillende outeurs vermeld. Die resultate van die ondersoek tesame met die mening van die outeur wat die spesifieke motief geïdentifiseer het, toon dat:

- * 81 % van die respondente trou vir wedersydse liefde soos vermeld deur Alpaslan (1994:68);
- * 60 % van die respondente trou omdat die huwelik volgens Alpaslan (1994:68) 'n instelling van God is;
- * 53 % van die respondente trou vir vriendskap (Rice, 1983:60);
- * 51 % van die respondente trou vir seksuele behoeftebevrediging (Rice, 1983:65);
- * 46 % van die respondente trou vir emosionele sekuriteit soos vermeld deur Thomson (1982:21);
- * 28 % van die respondente trou weens die onsterflikheidsdrang om hul voorvadergeeste deur hul kinders te laat voortbestaan (Van Niekerk, 1987:28); en
- * 23 % van die respondente trou vir voorplanting (Van Niekerk, 1987:28).

Hieruit kan afgelei word dat die motiewe vir 'n huwelik onder die swart getroude studente in volgorde van belangrikheid geplaas kan word. Die swart student tree in die huwelik vir wedersydse liefde, omdat die huwelik 'n

instelling van God is, vir vriendskap, vir seksuele behoeftebevrediging, vir emosionele sekuriteit, weens hul onsterflikheidsdrang en vir voortplanting. Hierdie motiewe vir die huwelik toon dat die swart getroude student meer aspekte van die Westerse huwelik aanneem, en terselfdertyd meer aspekte van die tradisionele huwelik verloor. Die navorser kom tot dieselfde gevolgtrekking as in die geval van die keuse van 'n huweliksmaat, naamlik dat die akkulturasieproses hierdie komponent van die huweliksverhouding beïnvloed. Weens die leemte in beskikbare inligting oor die motiewe vir huweliksluiting onder swart getroude studente, word verdere navorsing in hierdie verband aanbeveel. Sodoende kan die faktore wat tot huweliksluiting onder swart getroude studente aanleiding gee, geïdentifiseer word.

5.3.6 Kommunikasie

5.3.6.1 Samevatting

Min kommunikasie vind tussen swart egpare plaas en fokus nie op individualiteit nie (Obudho, 1983:179). Die swart kultuur fokus nie op luistervaardighede en kommunikasie nie, aangesien die groep en die gemeenskap bo die individu geplaas word. Die minimale fokus op individualiteit gee tot die verlies aan tydsbesteding aanleiding en fokus nie op mekaar se behoeftes en probleme nie (Dickstein, 1991:472). Laasgenoemde outeur vermeld verder dat die swart man 'n outokratiese verhouding met sy vrou aanleer, terwyl die swart vrou 'n behoefte aan 'n meer demokratiese verhouding ontwikkel.

5.3.6.2 Gevolgtrekkings

Hierdie bespreking word deur die identifisering van kommunikasieprobleme bevestig, aangesien 30 % van die respondente toon dat kommunikasieprobleme op 'n gereelde basis voorkom. Ongeveer 50 % van die respondente is van mening dat kommunikasieprobleme soms voorkom.

Verdere gegewens toon dat ongeveer 89 % van die respondente 'n behoefte aan huweliksberading ten opsigte van kommunikasie identifiseer. Die navorser is van mening dat probleme in kommunikasie deur verskillende aspekte in die ander komponente van die huwelik na vore tree. Kommunikasievaardighede is noodsaaklik vir vrede en harmonie wat uiteindelik tot huweliksgeluk aanleiding gee. Indien daar 'n gebrek aan kommunikasievaardighede is, is daar 'n gebrek aan suksesvolle konflikhantering (McQueen, 1988:18).

5.3.6.3 Aanbevelings

Na aanleiding van die bogenoemde bespreking, is die navorser van mening dat hierdie behoefte aan hulpverlening ten opsigte van kommunikasie dringend aangespreek moet word. Sonder sinvolle kommunikasie kan die egpaar nie wedersydse kennis ten opsigte van die ander komponente van die huweliksverhouding verkry nie. Die navorser maak die aanbeveling dat daar tydens huweliksberading met swart getroude studente aan die ontwikkeling van sinvolle kommunikasievaardighede aandag gegee moet word. Die benadering in maatskaplike werk wat van waarde tydens hierdie hulpverlening kan wees, is die probleemoplossende benadering (De Jager, 1989:133).

5.3.7 Konflik

5.3.7.1 Samevatting

Die belangrikste oorsake van konflik in swart huwelike word op finansiële verskille (Obudho, 1983:23), rolverwarring, individualiteit, emosionele uitdrukking en seksuele aanpassing gegrond (Obudho, 1983:177-178). Soos reeds vermeld is daar 'n leemte in kommunikasie onder die swart getroude studente geïdentifiseer. Kommunikasie en konflikhantering vorm 'n geheel en daarom bevestig die bogenoemde resultate van die ondersoek dat

daar wel problematiek ten opsigte van konflikthantering onder swart getroude studente bestaan.

5.3.7.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Die ondersoek toon dat konflik by 27 % van die respondente gereeld voorkom. 'n Verdere 25 % van die respondente toon dat konflik soms voorkom en tot probleme aanleiding gee. Drie-en-tagtig persent van die respondente identifiseer 'n behoefte aan huweliksberading ten opsigte van suksesvolle konflikthantering. Laasgenoemde bevestig dat daar wel probleme in konflikthantering onder swart getroude studente voorkom.

Die aanbevelings ten opsigte van hierdie probleme in kommunikasie en konflikthantering, is om verdere navorsing ten opsigte van die benutting van die probleemoplossende en funksionele benadering in maatskaplike werk in huweliksberading/-verrykking aan swart getroude studente te onderneem. Kommunikasie en konflikthantering is volgens die navorser van kardinale belang in die huweliksverhouding.

5.3.8 Potensiële groei

5.3.8.1 Samevatting

Die tradisionele huwelik vereis selfverloëning en onderdrukking van die individu se identiteit, terwyl daar in die moderne huwelik ruimte vir individuele groei, seggenskap, vryheid en selfverwesenliking is (Rice, 1983:9). In tradisionele huwelike gaan dit oor die ontwikkeling van die groep en nie die ontwikkeling van die individu nie. Volgens Obudho (1983:179) vind daar min persoonlike groei in swart huwelike plaas. Hierdie verskynsels verander en soos reeds vermeld, weet die swart man nie hoe om hierdie verandering ten opsigte van emansipasie van die vrou te hanteer nie (Van Niekerk, 1987:32).

5.3.8.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Die ondersoek toon dat die swart getroude student meer op individuele groei en ontwikkeling as in die geval van die tradisionele huwelik fokus. Twee-en-vyftig persent van die respondente toon dat hulle genoeg ruimte aan mekaar bied om vriende te maak. Verdere aspekte wat ten opsigte van individuele groei geïdentifiseer is, is om belangstellings of stokperdjies te beoefen (47%), om volle potensiaal in elkeen se beroep te bereik (62 %), en om nuwe take en verantwoordelikhede aan te neem (54 %).

Die navorser kom tot die gevolgtrekking dat die swart getroude student meer op individualiteit as die tradisionele swart egpare fokus. Weereens 'n invloed van die Westerse kultuur wat tot hierdie verandering bygedra het. Potensiële groei veroorsaak volgens die ondersoek min/geen konflik of probleme onder die swart getroude studente nie. Aangesien daar min inligting ten opsigte van hierdie onderwerp voorkom, moedig die navorser verdere ondersoek in hierdie verband aan.

5.3.9 Rolverdeling

5.3.9.1 Samevatting

Die tradisionele huwelik word gekenmerk deur 'n duidelike verdeling van rolle tussen die geslagte, naamlik waar die man hoofsaaklik buitenshuis en die vrou binneshuis is (Alpaslan, 1994:95). Die emansipasie van die vrou het volgens Van Niekerk (1987:32) tot die toename in ekonomiese onafhanklikheid en funksionering van die vrou aanleiding gegee. Die tradisionele swart vrou is in die moderne lewe nie meer so ondergeskik aan die swart man en sy familie as in die verlede nie. Hierdie situasie vereis 'n intiemer verhouding in die huwelik, maar soos reeds bespreek, is meer openlike kommunikasie 'n leemte in die moderne/"nuwe" swart huwelike (Van Niekerk, 1987:32).

5.3.9.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Die ondersoek toon dat 74 % van die manlike respondente teenoor die 34 % van die vroulike respondente die man as die hoof van die huis identifiseer. Hierdie beduidende verskil kan volgens die navorser toegeskryf word aan die emansipasie van die vrou. Die take/rolle wat volgens die ondersoek deur beide geslagte onderneem word, is besluitneming, inkomste verdien, opvoeding van die kinders, finansiële beplanning, veiligheid en sekuriteit. Die enigste beduidende verskil tussen geslagte ten opsigte van rolverdeling kom daarom in die rol van die hoof van die huis voor.

Verdere geslagsverskille in die behoefte aan hulpverlening ten opsigte van rolverdeling is geïdentifiseer. Vyf-en-dertig persent van die manlike respondente, teenoor 30 % van die vroulike respondente toon hierdie behoefte. Hierdie geslagsverskille toon dat die swart man 'n groter behoefte aan hulpverlening ten opsigte van rolverdeling as die swart vrou ervaar.

Die navorser maak die gevolgtrekking dat daar wel verskille ten opsigte van taak/rolverdeling onder swart getroude studente voorkom. Soos reeds vermeld kan hierdie verskynsel onder andere aan die emansipasie van die vrou toegeskryf word (Van Niekerk, 1987:32). Hierdie verskille kan tot huwelikskonflik of -probleme aanleiding gee. Probleme ten opsigte van rolverdeling kan deur huweliksvoorbereiding aangespreek word, om sodoende toekomstige probleme te voorkom of te minimaliseer. Die oorsaak van hierdie verskille moet nagevors en deur die probleemoplossende benadering in maatskaplike werk aangespreek word. Ander benaderings wat benut kan word, is die sisteem- en rolteorie (De Jager, 1989:133).

5.3.10 Beroepsbeoefening

5.3.10.1 Samevatting

In die rolverwagtinge van die tradisionele huwelik, waar die man die broodwinner en die vrou die tuisteskepper is, speel beroepsbeoefening volgens Smith in Apicelli (1982:266) nie so 'n belangrike rol nie. In die moderne/"nuwe" swart huwelik is beroepsbeoefening van kardinale belang, en moet daar verkenning en beskrywing van die onderwerp plaasvind.

Die stedelike swart getroude studente wat 'n voltydse betrekking beklee, soos in die geval van die meeste respondente, ervaar volgens Young, Ekeler, Sawyer en Pichard (1994:508) die meeste probleme in die akkulturasieproses. Dickstein (1991:471) vermeld dat daar 'n balans tussen beroep en familie moet wees, maar hierdie balans word moeilik deur die swart getroude student behou. Die emansipasie van die vrou gee volgens Van Niekerk (1987:32) tot die toename van werksgeleenthede vir die swart vrou aanleiding. Hoër akademiese kwalifikasies word vereis en daarom studeer beide man en vrou of soms net een van die partye (Dickstein, 1991:471).

5.3.10.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Tydens die ondersoek identifiseer slegs 9 % van die manlike respondente, teenoor die 7 % van die vroulike respondente, 'n behoefte aan hulpverlening ten opsigte van beroepsbeoefening. Daar is dus gesamentlik slegs 16 % van die respondente wat 'n behoefte aan huweliksberading ten opsigte van beroepsbeoefening ervaar. Volgens hierdie gegewens bestaan daar geringe problematiek ten opsigte van beroepsbeoefening.

Die navorser is van mening dat die vorige bespreking ten opsigte van persoonlike groei en rolverdeling met beroepsbeoefening gepaard gaan,

aangesien die rol-/taakverdeling onder swart getroude studente verander het. Die swart vrou betree ook die beroepswêreld en verwag dat demokrasie aan die orde van die dag is (Dickstein, 1991:471). Die navorser stel voor dat verdere navorsing ten opsigte van die verband tussen persoonlike groei, rolverdeling en beroepsbeoefening onder swart getroude studente onderneem moet word. Sodoende kan nuwe kennis ten opsigte van die veranderende tendense in hierdie drie komponente onder swart getroude studente, verkry word. Die navorser het volgens die literatuur meer probleme in hierdie komponent verwag en sal meer inligting wil verkry voor enige verdere aanbevelings.

5.3.11 Ouerskap

5.3.11.1 Samevatting

Ouerskap as komponent van die huweliksverhouding hou verband met die rolverdeling tussen die man en die vrou. Die swart man voldoen nie aan die vereistes van die swart vrou nie, en dit tree veral in die opvoeding van die kinders na vore (Dlamini, 1990:39). 'n Verdere probleem ten opsigte van ouerskap, is dat die swart egpaar nie oor die nodige vaardighede in die dissiplinerings van die kinders beskik nie (Richeport-Haley, 1998:79). Sinvolle tydsbesteding, as beide ouers werk en/of studeer, is volgens Dickstein (1991:478) 'n verdere faktor tot kommer.

5.3.11.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Die ondersoek toon die teendeel, aangesien slegs 8 % van die respondente gereeld probleme ten opsigte van die opvoeding van kinders ervaar. Sewe-en-twintig persent van die respondente toon dat verskillende ouerskapstyle soms probleme in die huweliksverhouding veroorsaak. Teenstrydig hiermee toon 51% van die respondente 'n behoefte aan huweliksberading ten opsigte van ouerskap. Die gevolgtrekking wat hieruit gemaak kan word, is dat daar

wel 'n behoefte aan leiding, maar nie noodwendig probleme ten opsigte van ouerskap voorkom nie. Hierdie behoefte kan tydens huweliksberading aangespreek word. Die algemene benaderings in die geïntegreerde benadering wat van nut kan wees, is die rol- en sisteemteorie (De Jager, 1989:133).

5.3.12 Finansies

5.3.12.1 Samevatting

Finansiële verskille word deur Dickstein (1991:471) bevestig en meld dat hierdie verskynsel algemeen onder swart getroude studente voorkom. Hierdie verskille ten opsigte van finansiële beplanning gee tot spanning en huwelikskonflik aanleiding (Obudho, 1983:23). 'n Rede vir hierdie finansiële verskille word deur Herrigan & Herrigan in Rice (1983:230) soos volg uiteengesit: "One of the reasons couples have disagreements over money is because of traditional masculine-feminine differences in socialized priorities". Weereens is rolverdeling tussen die man en die vrou hier van toepassing.

5.3.12.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Die ondersoek toon dat 61 % van die respondente finansiële probleme as student ervaar. Ongeveer 42 % van die respondente toon dat hulle soms finansiële probleme tydens die huwelik ervaar. Slegs 2 % van die respondente ervaar gereeld finansiële probleme tydens die huwelik. Teenstrydig hiermee is dat 66 % van die respondente wel 'n behoefte aan hulpverlening ten opsigte van finansiële probleme ervaar.

Die navorser maak die gevolgtrekking dat daar wel soms finansiële probleme onder die teikengroep voorkom. Die swart getroude studente ervaar 'n groot behoefte aan hulpverlening ten opsigte van hierdie komponent van die huweliksverhouding. Finansiële beplanning hou volgens die navorser met

beroepsbeoefening verband en moet daarom aandag geniet. Spesifieke probleme ten opsigte van finansiële beplanning moet nagevors en uiteengesit word.

5.3.13 Skoonouers

5.3.13.1 Samevatting

Die navorser is van mening dat die skoonfamilie van die swart getroude student grotendeels die tradisionele kultuur nastreef en dit ook van hul meer moderne kinders in die stede verwag. Richeport-Haley (1998:79) bevestig hierdie aspek: "In most cultures, a mother-in-law or grandparents have power to disrupt a marriage". Inmenging van die skoonfamilie kan strek van onrealistiese verwagtinge van die skoonfamilie, ouers wat probleme ervaar om hulself van hul kind los te maak of een van die egpare wat sy/haar ouers se mening bo sy/haar egmaat volg (Williamson in Rice, 1983:249).

5.3.13.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Laasgenoemde word bevestig deurdat 56 % van die respondente soms probleme ten opsigte van die inmenging van skoonfamilie ervaar. 'n Verdere 23% van die respondente ervaar gereeld probleme met die skoonfamilie. Teenstrydig hiermee is dat slegs 26 % van die respondente 'n behoefte aan hulpverlening ten opsigte van sake rakende die skoonfamilie ervaar. Die gevolgtrekking wat hieruit gemaak kan word, is dat daar wel tot 'n geringe mate probleme met die skoonfamilie voorkom. Die navorser maak die gevolgtrekking dat probleme wat in hierdie komponent kan voorkom, nie onderskat moet word nie. Die egpaar moet bedag wees op die invloed wat die skoonfamilie op die huweliksverhouding kan hê.

5.3.14 Geloofsgroei of godsdienstbeoefening

5.3.14.1 Samevatting

Alle kulture sien godsdienstigheid nie in dieselfde perspektief nie. Die tradisionele godsdienstige praktyke beklemtoon die belangrikheid van die kind en die huweliksverhouding (Ball,1993:206). Volgens Kimathi (1994:20) is daar tradisionele kulture wat na kerstening die christelike geloof beoefen en nog hul tradisionele godsdienstige gebruike voortsit. In die moderne en tradisionele kulture kan verskille oor 'n persoonlike verhouding tot God of verskillende kerkgroepe en gelowe, die geloofsgroei van die huweliksverhouding belemmer (Alpaslan, 1994:126-127).

5.3.14.2 Gevolgtrekkings en aanbevelings

Soos reeds vermeld toon 57 % van die respondente dat hulle wel tradisionele rituele beoefen. Vier-en-vyftig persent van hierdie respondente beoefen godsdienstige rituele. Watter godsdienstige gebruike beoefen die res van die respondente? Te min inligting in hierdie verband is beskikbaar om gevolgtrekkings of aanbevelings te maak. Die ondersoek toon verder dat slegs 4 % van die respondente gereeld probleme ten opsigte van geloofsgroei ervaar. Ses-en-vyftig persent van die respondente toon dat daar soms probleme ten opsigte van geloofsgroei in hul huweliksverhouding voorkom. Ten opsigte van die behoefte aan huweliksberading, toon slegs 15% van die respondente 'n behoefte aan hulpverlening in geloofsgroei.

Die gevolgtrekking is dat min probleme ten opsigte van geloofsgroei of godsdienstbeoefening onder swart getroude studente voorkom. Verdere navorsing ten opsigte van die tipe godsdienstbeoefening en watter rol dit in die moderne swart huwelik speel moet onderneem word.

5.4 DIE TOETSING VAN DIE DOELSTELINGS

5.4.1 Doelstelling: Om die kenmerke van swart getroude studente in die akkulturasieproses aan die Universiteit van Pretoria te identifiseer.

Ten einde hierdie doelstelling te bereik, is 'n breedvoerige literatuurstudie en vooronderzoek onderneem. Kundiges ten opsigte van huweliksberading, swart huwelike en akkulturasie is genader. Tydens die studie is 'n breë perspektief oor swart huwelike in al vier etniese groepe van Suid-Afrika, naamlik die Sotho, Tsonga Shangaan, Nguni en Venda onderneem. Die fokus is op die ooreenkomste tussen hierdie groepe gefokus en daarom kon 'n breë perspektief verkry word. Die verskille tussen die tradisionele en Westerse kultuur/huwelik het waardevolle inligting verskaf, aangesien hierdie verskille deur die ondersoek van die invloed van akkulturasie op die swart getroude student sekere kenmerke van die 'nuwe'/moderne swart huwelik identifiseer.

Die navorser is van mening dat die doelstelling bereik is, aangesien daar wel kenmerke ten opsigte van die swart getroude student in die akkulturasieproses geïdentifiseer is. Die bereiking van hierdie doelstelling stel die navorser in staat om hipoteses vir toekomstige navorsing te formuleer.

5.5 DIE TOETSING VAN DIE DOELWITTE VAN DIE STUDIE

5.5.1 Om inligting met betrekking tot die akkulturasieproses onder swart studente te bestudeer

Ten einde hierdie doelwit te bereik is 'n literatuurstudie ten opsigte van kultuur, kultuurverandering en akkulturasie onderneem. Tweedens is die kenmerke, die ontwikkelingsfase en die aanpassingsprobleme ten opsigte

van die swart student aan die Universiteit van Pretoria, bestudeer. Die positiewe en negatiewe invloed van die akkulturasieproses is tydens die ondersoek geïdentifiseer. Die ondersoek toon dat die akkulturasieproses wel die maatskaplike funksionering van die swart student beïnvloed. Die navorser is van mening dat die doelwit suksesvol bereik is om waardevolle inligting vir die professie te verskaf.

5.5.2 Om die verskille in Westerse- en tradisionele huwelike te identifiseer

'n Literatuurstudie ten opsigte van die verskille tussen die Westerse en tradisionele huwelik is tydens die voorondersoek onderneem. Waardevolle inligting ten opsigte van hierdie verskille kon in die identifisering van die oornome van die aspekte van die Westerse huwelik onder swart getroude studente bestudeer word. Terselfdertyd is die verlies aan sekere aspekte van die tradisionele huwelik onder die swart getroude student, geïdentifiseer. Die navorser is van mening dat hierdie doelwit wel bereik is.

5.5.3 Om inligting ten opsigte van die problematiek rondom swart getroude studente in die akkulturasieproses te bestudeer

Die kenmerke van die swart student en die invloed van akkulturasie op die swart student se maatskaplike funksionering, is bestudeer. Verdere literatuurstudie ten opsigte van die akkulturasieproses onder die swart getroude student sluit hierby aan. Na afloop van die ondersoek is die positiewe en negatiewe invloed van akkulturasie op die swart getroude student, asook die aanpassingsprobleme en psigiese gevolge binne hierdie proses, geïdentifiseer. Die invloed van die akkulturasieproses op die komponente van die huweliksverhouding van die swart getroude student is kortliks uiteengesit. Die navorser is van mening dat hierdie doelwit wel bereik is en vir die formulering van hipoteses vir verdere navorsing benut kan word.

5.5.4 Om deur middel van die gevolgtrekkings, aanbevelings ten opsigte van huweliksbegeleiding en -beraad aan swart getroude studente na aanleiding van die geïntegreerde benaderingsmodel, te formuleer

Soos reeds vermeld is die literatuur ten opsigte van hierdie onderwerp beperk. Ten spyte hiervan is die doelwit suksesvol bereik, aangesien die navorser wel aanbevelings na aanleiding van die literatuurstudie en die ondersoek kan maak. Daar is kortliks aanbevelings ten opsigte van die geïntegreerde benadering gemaak. Hierdie ondersoek is 'n verkennende studie wat 'n basis vir verdere navorsing neerlê. Stellings en hipoteses is op grond van die inligting uit die ondersoek geformuleer, om sodoende verder te bestudeer om nuwe kennis in die maatskaplikewerkprofessie te integreer.

5.6 DIE FORMULERING VAN HIPOTEESES EN STELLINGS

'n Kenmerk van die verkennende navorsingsontwerp, is dat hierdie tipe ontwerp nie oor 'n hipotese beskik nie, maar wel konsepte verfyn en vrae, hipoteses en stellings vir verdere navorsing ontwikkel (Hofmeyr, 1996d:3). Die navorser kon op grond van die ondersoek die volgende stellings en hipoteses formuleer:

5.6.1 Kultuurskok as gevolg van die akkulturasieproses, beïnvloed die maatskaplike funksionering van die swart getroude student.

5.6.2 Minder huweliksongeluk sal onder swart getroude studente voorkom, indien hulpverlening ten opsigte van selfbeeldprobleme en persoonlikheidsontwrigting voorsien word.

5.6.3 Die oornaming van konsepte van die Westerse huwelik onder swart getroude studente beïnvloed die motief tot huweliksluiting en die keuse van 'n huweliksmaat.

5.6.4 Minder probleme in die komponente van die huweliksverhouding sal onder swart getroude studente voorkom, indien daar hulpverlening ten opsigte van kommunikasievaardighede en die suksesvolle konflikhantering verleen word.

5.6.5 Hulpverlening ten opsigte van die hantering van die emansipasie van die swart vrou sal minder huweliksprobleme en verbrokkeling van swart huwelike tot gevolg hê.

5.6.6 Hulpverlening ten opsigte van finansiële beplanning onder swart getroude studente, sal die swart student/egpaar se maatskaplike funksionering minder benadeel.

5.7 SLOTOPMERKING

Die navorser sluit af met die woorde van Plato in Mouton (1991:3): "Our true love of knowledge naturally strives for reality and will not rest content with each set of particulars which, opinion takes from reality, but soars with undimmed and unswearied passion till he grasps the nature of each thing as it is ...".

Hierdie ondersoek toon die tekort aan inligting ten opsigte van die huidige tendense onder swart getroude studente in die akkulturasieproses. Die maatskaplikewerkprofessie kan nie suksesvolle hulpverlening sonder konkrete inligting onderneem nie. "We are living in an age of diversity. (Locke, 1992:xi). Om hierdie rede moet die verskille geïdentifiseer word, om verdere verbrokkeling van swart huwelike aan te spreek.

Die toename van swart studente aan Suid-Afrikaanse universiteite beklemtoon die snelle verandering in die samelewing. Hierdie snelle verandering of akkulturasieproses het volgens hierdie ondersoek 'n direkte

invloed op die swart getroude student. Die swart getroude student het 'n behoefte aan hulpverlening om hierdie snelle veranderinge en al die verantwoordelikhede wat daarmee gepaard gaan, suksesvol te hanteer.

Die navorser stem saam met Strydom (1995:123) dat nuwe "inheemse" modelle in maatskaplike hulpverlening aandag moet geniet. Suksesvolle hulpverlening kan alleen deur konkrete inligting, literatuur en modelle verkry word. Die swart getroude student het volgens die ondersoek andersoortige behoeftes as die Westerse of die tradisionele kultuur en daarom moet verdere navorsing ten opsigte van die uitbreiding op hierdie behoeftes plaasvind.

Om relevant en effektief te bly moet hierdie aspekte aandag geniet om sodoende 'n bydrae in die stabiliteit in die gemeenskap te bring. Die swart getroude student, as lid van die sogenaamde "Suid-Afrikaanse Reënboognasie", het 'n behoefte aan hulpverlening om suksesvolle maatskaplike funksionering in hierdie akkulturasieproses te verseker.